

Riina Tirmaste

Seltsi juhtides ei väsi ma imestamast, kuivõrd palju jääb kohtumistest maha lugusid. Palju imelisi lugusid. Vahest sooviks, et saaks need jooksu pealt veel ära trükkida, et nad jääks kestma kauemaks. Ja mõni väga eriline saabki seda. Nagu see tänane.

Riinaga kohtusin juba mitu aastat tagasi ühel Šveitsi Eesti Seltsi üritusel, hiljem saime kokku Zürichi loomaaias, et veeta seal koos üks õhtupoolik. Riina, kes on pärit Viljandist, elab koos šveitslasest elukaaslase Vincentiga Yverdoni külje all Rances'is. Riina on õppinud Tartus õmblejaks ning käinud lisaks õmblemise eriala õppimas Soomes ning seejärel veel Tallinnas. Kohtudes ütles Riina, et õmblemist ja käsitööd armastab ta üle kõige ning et ta oskab ömmelda peaaegu et kõike: kardinatelt seelikute-pükste ja käekottideni välja. Räägime tema "**Roosike Couture**" Facebooki lehest ning sellest, kuidas ta prantsuse keele ära õppis.

Riina pilk on kinnitunud mu huultele ja ta vastuseid saadab lai naeratus. Alguses võiks arvata, et Riina on lihtsalt Eestist mõned aastad ära olnud, sest ta keeles on tunda kergelt aktsenti. Tegelikult on Riina kurt ja seda juba sünnist saati...

Riina loeb huultelt eesti keelt täiuslikult ning vastab selges eesti keeles, teadmata, kuidas me seda tegelikult kuuleme või kui kõvasti ta räägib. Hämmastuse suurim kolle peitub aga Riina ja Vincenti omavahelises suhtlemises, sest ka Vincent on kurt. Täpsemini öeldes: prantsuse keelne kurt.



Inimesed, kes kurtide kogukonnaga kokku ei puutu, arvavad tihtipeale, et maailmas eksisteerib ainult üks viipekeel, mis on kõikidele kurtidele arusaadav. Tegelikult on igas riigis oma viipekeel, olgugi, et rahvusvahelisel suhtlemisel kasutatakse rahvusvahelist viiplemist (*International Sign*), mis on eri maade kurtide lävimisel iseeneslikult kujunenud kontaktkeel. Viipekeele kasutajaid on Eestis küll vähe (u. 2'000), aga kogu maailmas ligi 70 miljonit!

Uurimused on näidanud, et 17,7% täiskasvanud elanikkonnast moodustavad kuulmispuudega inimesed ehk siis ligikaudu 1-2 last tuhandest sünnib kurdina. Järjest enam pööratakse tähelepanu ema rasedusele ja lootele, et võimalikult vara toimuks diagnoosimine. Riina oli oma peres ainukene kuulmishäirega laps, teised on kõik kuuljad. Ilmselt põhjustas kuulmishäire toksoplasmoos, mida Riina ema põdes raseduse ajal. Kui normaalse kuulmise ja nürmise piiriks on 15-20dB, siis nürmise ja kurtuse piiriks on 70-80dB. Riina kuuleb 80-90dB mahus ja tal on säilinud reaktsioon eriti tugevale helile ning üha uuenev tehnika aitab tal kuuldeaparaatidega kuulmist veelgi parandada. Vincent seevastu kuulub väga harva esinevate *absoluutsete kurtide* hulka.

Kuidas siis saavad kaks erikeelset kurti üksteisega tutvuda ja suhelda?

Selleks läks vaja ühte sõbrannat. Nimelt kohtus Riina korvpallurist sõbranna Sloveenias Vincentiga, kes on korvpalli kohtunik ning oli seal huvi pärast võistkonna mängu vaatamas. Kui Vincent hiljem msn-is sõbranna käekäigu kohta päris, juhtuski külas olema Riina, kellega suhtlus jätkus arvuti teel edaspidigi. Riina võttis 2005. aastal ette isegi reisi Šveitsi ning hiljem kolis Vincenti juurde Rances'isse.

Esimese asjana tuli muidugi selgeks saada prantsuse keelne viipekeel. Seda õpetasid talle Vincenti ema ja tema kaks sõbrannat. Siiani oli Riina õppinud eesti keelsele viipekeelele lisaks veel kõnepuudega laste Hiie koolis vene, saksa ja inglise keelt, Soomes omandas ta ka Soome viipekeele. Seega kulus keeletalendil prantsuse viipekeele omandamiseks vaid pool aastat. Riina räägib, et algus polnud kaugeltki kerge ning ta pidi ise palju juurde õppima ning kursusi lisaks võtma. Täna on Vincent omandanud ka natukene eesti viipekeelt ning omavahel suheldes ei olegi neil enam vaja rahvusvahelist viiplemist, vaid suheldakse eesti ja prantsuse viipekeeles.

Riina ja Vincenti eriline suhe sai kroonitud poja Jonase sünniga. Jonas on kuulja ning räägib vabalt nii prantsuse kui ka eesti keelt ning suhtleb mõlema vanemaga lisaks veel prantsuse ja eesti viipekeeles. Kohtudes Jonasega mitmel seltsi üritusel, on märgata kuivõrd hästi on kohanenud Jonas situatsiooniga, kus rääkides kuuljatega tavakeeles, läheb ta suhtlus sujuvalt üle viipekeelele, kui on vaja suhelda vanematega. Ja seda olenemata distantsi suurusest vanematega. Nähes kuuljana seda vaatepilti, tekib endalgi tahtmine selle oskuse järele, kus lastega suhtlus toimib perfektselt isegi vahemaa tagant, absoluutselt ilma suurema kisata!

Minu üllatuseks teatab Riina, et olgugi, et kurtid on harjunud kirjaliku suhtlemisega ning et

mobiiltelefongi on neil selleks, et sms-i saata, siis tegelikkuses olevat kurdid ikkagi väga kehvad kirjutajad. Seda just eelkõige sellepärast, et kuuljad võivad kirjutama õppides häälega venitada silpe ja häälikuid, aga kurdid peavad kirjakeele endale n.ö. pähe tuupima.

Lugemine ja kuuljatega suhtlemine aitab keeleoskustel siiski kõvasti areneda. Riinal ongi kahju sellest, et Šveitsis elades kipub eesti keel ununema, sest siin ei ole tal nii palju kontakti kuuljatega. Eestisse käigud piirduvad 1-2 korraga aastas ja seda tavaliselt sõltuvalt sellest, kuivõrd vaja on Eestisse minna. Finantsiliselt perel kerge ei ole, sest Riinal ei ole veel olnud võimalik tööd leida. Vincenti töötasud on tagasihoidlikud, kuigi ta on käinud tavakoolis koos kuuljatega, õppides infotehnoloogiat, lisaks omandanud veel korvpalli treeneri ning kohtuniku kvalifikatsioonid. Vincent räägib inglise, saksa ja prantsuse keelt ning lisaks veel natuke poola, eesti ja itaalia keelt. Vaatamata korralikule väljaõppele on kurtidel siiski endiselt raske kuuljate seas tööd leida.

Kuigi Vincent ei kuule, on tal siiski võimalus juhtida autot ning tänu sellele on Riina ja Vincent saanud osaleda mitmetel seltsi üritustel, kus neil on avanenud võimalus ka teiste eestlastega suhtlemiseks. Riina on tundud ennast väga soojalt vastu võetuna ning on leidnud endale ka sõbrannasid, kuigi nad elavad kaugemal.

Riina ja Vincent sisustavad oma aega matkates ja jalgratastega sõites. Unistustest rääkides ütleb Riina et Jonas unistab praegu politseiniku ametist ja ta ise unistab sellest, et ühel päeval on tal siin Šveitsis oma käsi- ja õmblustööle täitsa oma klientuur.

Jalutame Zürichi loomaaias Riina ja Vincentiga edasi Masoala halli, kus ühe korraga paneb kriiskav ahvi hääli kõik küllastajad jahmuma ning sammupealt seisatama. Teed jätkavad vaid Riina ja Vincent ... Nende vaikuses on oma lihtne võlu ja valu, aga selles vaikuses on ka rahu.

Imelist Jõuluaega ja ümberringi märkamist soovides

Mirjam Loertscher/ 27.11.2016, esimene advent.
Statistilised andmed pärinevad Eesti Kurtide Liidu koduleheküljelt.